

Glanmor

Mouez an aochou

E koun va Mamm zantel a zavas ahanon e karantez va Bro hag e doujañs Doue.

Cuillandre Joseph Marie, Glanmor.

Bet ganet e Molenez d'an 22 a viz gwengolo 1880, marvet e Roazon d'an 3 a viz meurzh 1955.

Kelenner e oa bet e Gwened, e Kemper, e Brest hag e skol-vistri Roazon.

Kenta lodenn

Ar mor

Son ar roh

Kinniget gand doujañs d'an Aotrou Loth

Me 'zo eur roh, eur gwir roh Breiz,
Sonn eo va fenn ha stard va hreiz ;
Dineh, heb aon 'vel ar Breizad,
Me jom a-zav kreiz ar barrad
Daoust d'an avel, d'ar hurunou
Ha d'an tarziou
Ou ! Ou !

Me 'zo enr roh 'kreiz ar mor braz,
Etre Sizun¹ ha Beg ar Raz ;
A bep tu din n'eus nemed dour
Ouz va lipad gand e deod flour,
Pe o tilammad a-ruillou
'Vel meneziou
Ou ! Ou !

Me zo eur roh ha kalz breudeur
Am-eus er Raz hag er Froñveur,
Sonn mad ha stard ha kaled oll
E-kreiz eur mor peurvuia diroll ;
Lod anezo a zoug touriou
Sklêr en noziou
Ou !... Ou !...

Ar morvrini 'gluj war va fenn,
Ar brinig a zun va herhen,
Ar hranked a skrab va baro
Greet gant bezin hir ha garo,
Ar morgizier hag ar ziliou

---

¹ Sizun : enez Sun

'Loj em hleiziou
Ou .. Ou !...

An dud a lavar me zo kriz
Pa sko warnon al lano briz ;
'Vid ar Zaozon ne laran ket,
Rag Breiz ganto zo bet gwasket ;
M'o flastro pa hellin, m'hen tou
Dre an Ankou
Ou !... Ou !...

Ouz an dud all am-eus truez ;
Evid miroud de o buhez,
Pa o gwelan, en noz du-dall,
'Trezeg ar rehel o nijal,
E youhan a-zioh ar hoummou :
« Pellait, tudou,
« Ou !... Ou !... »

Va flijadur a-hed an deiz
Eo gwelet tremen bagou Breiz,
Ha selaou kan an dud a vor
O roeñvad war-zu Arvor,
'N eur zistaga, ken brao, soniou
Ha kantikou
Ou !... Ou !...

Pa gouez an noz diouz an oabl glaz,
Pa hun an neñv hag ar mor braz,
Me gar selled ouz Breiz-Izel,
Me gar kana gand an avel :
« O Breiz, rouanez ar broiou
« Hag ar boblou
Ou !... Ou !... »

AL LABOUS-MOR

*D'an Aotrou Anatole ar Bras.
War don: An durzunel.*

Displeg da ziuaskell ledan
Ha nij gand herr, labouz-mor ;
Set' an heol o sevel ruz-tan
War gern meneziou Arvor.
Netra ne hall da ziarbenn,
Dit brazder divent an êr
Dit ar mor braz deuz ar gourlenn ;
Frank, digabestr, nij gand herr.

Na dosta ket ouz an douar
'Vid gweled oberiou tud,
Nag ouz gronn-aot ken du ha mouar :
Diwall ! an den a zo yud ;
E toull an tor ema kuzet,
War pejou hallfes bale
Hag e ves¹ roet, eskell krennet,
Da hoari d'ar vugale.

Diwall ive ouz an tour-tan :
Gand e lagad braz a dro
E furch ar mor, e sach gantañ
Evned keiz kollet tro-dro.
E sklêrijen a douell, a zall
Hag heb fiñval tamm en oll
Da valvennou nerzuz a hall
Selled end-eün ouz an heol.

Gwaz d'an neb a bign, n'az-pezh doan
'Vid klask disteki da neiz
Greet gand kinvi 'leh yeot ha gloan :
Eskern tud a graz al-eiz
Lerh morvrini, ha na ped 'ta
Gand tammou roh distaget
'Ruillas er strad-mor da voueta
Morgizier gouez ha kranked.

Nag a draou spontuz e ouzot²,

---

¹ e vez : e vefes.

² e ouzot : e ouzout.

Ped peñse n'ah eus gwelet
Heb na zislonk tamm war an aot
Ar mor o lonk 'n e houeled ?
Ped galv n'ah eus-te ket klevet
Tud na fell dezo mervel,
Galv diweza heb spi ebed
Mouget gand youh an avel ?

Lar deom hag e touez an eonenn
'Gan bepred gand eur vouez flour,
En eur gribad he bleo melen,
Ar morverh koant, Dahud paour ?
Ha skrija ra ar rehel gouez
'N o baro leun a granked,
Pa deu beteg enno ar c'hwez,
C'hwez ar Zaozon villiget ?

Mignon karet ar pesketour
A gan 'n eur vond d'e gevell,
Gwech 'uz d'ar wern, gwech 'rez an dour
Heuill e vag bet' an dremwel ;
Ha ma teu arne da hourdrouz,
- Lemm-dir eo da lagad ruz -
Taol dezañ gand ar roh a grouz¹
Da griadennoù skiltruz.

Ha da zerr-noz, war gern eur roh
Kluch ha pleg da eskell fêz.
Ne drouz 'med alan ar moroh
Ha voud braz avel ar mêz ;
Neuze da benn dindan da blun²
Da hedall eun tarz-deiz c'hoaz
Dizaon, dineh, 'n em ro da hun :
Dihuna ri frank warhoaz.

---

¹ a grouz :

² da blun : da bluñv

AVEL AR MÊZ

E koun Brizeuz, or barz meur.

Avel ar mêz a voud 'uz d'ar gwagou¹
Heñvel ouz alan braz ar mor,
Hag a leugn gweliou gwenn-kann ar bagou
Troet o staon war-zu Arvor,
Euz an hanternoz, avel ar mêz, dired,
Krouadur yen-demz², deus war da giz
Rag bahet eo ar vro he-deus va maget,
Bez va hannad, avel ar fraukiz.

Divent mearbed eo da berhenniez³
Heb diwez na mên-harz ebed,
Hag heb treid nag eskell prim e kerzez
'Z⁴ an eil penn d'egile d'ar bed ;
N'az talho na kleze dir na lindagou,
An avi lemm-skilfeg n'az traillo,
Nag an drubarderez, an droug nag ar gaou
Warnout, marheg nerzus, ne zaillo.

Kalvez ar barr-amzer war lez ar mor,
Gwalarn, torrer an dervennou,
Te 'horell⁵ 'n eur youhal mein gleuz an tor
Te 'zav ar mor gwenn he bronnou ;
Steki 'rez ar rehell hag int penn-oh-penn,
Evel kezeg gouez ha didrehuz,
A houirin, a stourm ouzit er vogedenn
En eur heja o mouenk⁶ eonennuz.

Kas a rez dirazout ar houmoul du
A guz ouzom glander an neñv,
Evel enebourien a deh 'bep tu
Dirag eur gadour braz ha kreñv ;
Gand an deliou maro e skubez an êr fall
Ha pa dremenez, 'n on diabarz,
On skevent en em zispak gand da hwez sall
Hag en oabl glaz ar stered vouc'hoarz.

---

¹ ar gwagou : ar gwegenou

² yen-demz : yen eo temz an avel.

³ perhenniez : domani.

⁴ 'z : euz

⁵ te 'horell : te 'horjell.

⁶ o mouenk : o moue

Lar deom, avel ar mêz, beajour diskuiz,
Lammer dispar dreist kant torgenn,
Hag-eñ a zo er bed bro par da Vreiz,
Hag-eñ a zo unan kebken ?
Ha gwelet eh eus tud a vor e neb leh
'Vel or re galoneg ha dispont,
Pa lamm o bagigou 'kreiz ar mor-gweleh¹
'Giz kregin taolet du-mañ-du-hont ?

Kerz etrezeg va bro, sko war an nor,
War dor ar Breizad gouskfe c'hoaz
Ha gand da vouez 'r hreñva goulenn digor,
Galv hen da stourm evid warhoaz ;
Dre ar chiminal pe dre doull an alhwez
Klemm, hilvoud beteg 'n e wele-kloz,
Lar dezañ e varv a-nebeudou bemdez
Ar Vreiz reas ken kaer he zadou-koz.

---

¹ ar mor-goueleh : ar mor gouez.

EN NOZ

Pebez dudi gweled en neñvou glaz
A-uz d'am fenn hag a-uz d'ar mor braz
Ar stered a-gantchou, oll ken lirzin,
Evel blugaligou o vuusc'hoarzin,
    O lamm lammou bihan,
    O c'hoari heb ehan,
Hag al loar gwenn-kann, euz an dremwel
    Goustadig o sevel !

Pebez dudi kleved an ezennig
O voudal he han flour em hichennig
Hag ar mor kompezet evel eul lenn
O vouskana 'bep tu bet' er gourlenn,
    'N eur luskad gand an dour
    'N e vag ar pesketour
Evel eur vamm o luskad he bugel
    Klozet en e gavell !

O MOR !

1

War don : Tremen ra pep tra. E koun va zad.

O mor, o mor braz,
Tro va bro, gouriz glaz,
Rouanez dispar,
Kompez, o voudal,
Eonennuz, o trouzal,
O mor, me da gar !

Da zoñj 'zo em hreiz,
Va zouellet ah-eus
Ha me yaouank-flamm ;
Ped gwech bransellet,
Ped gwech va luskellet
Eh-eus 'vel eur vamm !

Bez' zo pell du-ze
Er-mêz da Lomaze¹
Kalz rehell skignet,
Krennadenn² Arvor,
Neidi³ gouez tud a vor
Leh ma 'z on ganet⁴.

Va zad oa levier,
Eñ sturie listri kaer
'Kreiz ar rehell goluez
Hag e vag dister
Rede mor skañv ha têr⁵
'Vid sikour tud kêz.

Va zad gand ar vaol,
Eh azezen a-haol
A-dreñv war eur skaon,
Mousig gand fougé,
Hag ar vag on douge
Flour ha lemm he staon.

En-dro deom 'bep tu

---

¹ Lomaze : Beg Lomaze.

² krennadenn: tammou.

³ neidi : neiziou.

⁴ leh ma'z on ganet : leh ma'z on bet ganet.

⁵ têr : taer.

Ne oa nemed didu :
Lipadur bili,
Moroh¹ o vragal,
Hag a-uz, o nijal,
Ar mor², gwennili.

Euz tu an avel
Eun tarz gwenn e gribell
O virvi 'vel lêz
Pa lamme d'am horn
E straken dorn-ouz-dorn
Gand va levez !

Buan d'ar hevell !
Ha pa'z eed d'o zevel
Dizoñjet ar boan :
Grilled, legistri
O stlapad gand c'hoari ;
Fest a vo da goan !

Eun noz, soñj 'm-eus c'hoaz
- Ne oan nemed pemp bloaz -
Ar mor oa 'giz lenn
Ha d'am zad, a-bell
'N eur ziskouez an dremwel,
Me 'lare 'vel-henn :

« Pa vezi du-hont,
Pelloh ne halli mond,
Klozet ar mor don
Hag euz beg ar wern
Ar stered a lugern
A dapi 'vidon. »

Em rouantelez
Ar mor 'oa va falez,
Bolz an neñv va zoenn ;
Euz an êr glanna
Peger mad alana,
Digor an diou froenn³ !

Keun braz am-eus deoh

---

¹ moroh : morohed.

² Hag a-uz... : hag a-uz d'ar mor o nijal, gwennili.

³ froenn : fronell.

'Giz beva leun a beoh,
Plijadur divlamm ;
Em spered, o mor !
Pa zihun da eñvor
Va halon a lamm.

Bez' on emzivad,
Lazet eh-eus va zad,
Lazet heb truez ;
Setu-me bremañ
Taolet diouzit amañ
Gand stourm ar vuhez.

Davedout, o mor !
E teufe mab Arvor
Laouen ha gand mall ;
Hag anaoud 'rafes
Ar bugel 'h-eus kel liez
Luskellet gwechall ?

Tost dit va havell,
Tost dit garfen mervel ;
E peoh e kouskin.
Eur roh evid bez
Ha da voud heb diwez
Evid kana din.

MERH AR PESKETOIR

D'ar barz Th. Botrel

Neb en-dije gwelet Gaidig,
Merh pesketour Douarnenez,
Ruz he chod, drant he lagadig
'N-dije dridet gand levenez.

Koef dantelez war bleo melen,
'N he herhenn eur groazig arhant,
Tavañjer seiz war he barlenn :
Doue ! na Gaidig a oa koant !

Kened dispar, gwad birvidig,
Yehed ha peoh evid oll mad¹,
Daoust ma n'edo ket pinvidig
Eüruz oa Gaidig gand he zad.

En eur neza, war dreuz he dor,
Hi 'gane eur zonig lirzin,
Ken distro he zad euz ar mor,
M'hen briate 'n eur vousc'hoarzin.

Hogen hirio neb a welfe
Gaidig, merh koant ar pesketour,
Gand truez outi a ouelfe,
Gand truez ouz ar plahig paour.

Bemdez he zad, gand riskl zoken
A red mor 'vid klask peadra ;
Bemdez e teu, leun a anken,
E roued goullo : netra, netra !

Hag ar gernez, deut 'vel eul laer,
A gresk bemdez heb ehana ;
Gaidig n'eus mui he dillad kaer
Ha n'he hlever mui o kana.

Paour-kêz plahig ! Stouet he fenn,
Gwisket a druillou, mond a ra
En eur astenn he dornig gwenn
Evid goulenn eun tamm bara.

---

¹ evid oll mad : ar yehed hag ar peoh a oa an traou he-doa nemetken.

ENOR D'AN DUD A VOR

War don : Petra 'zo nevez e Kêr-Iz ?

An oll a gousk 'n o gwele kloz
Pa zav eur griadenn en noz
Nozvez avel ha dour-bil hlao :
War zao, martoloded, war zao !

Selaouit... Na glevit-hu ket
E-kreiz trouz ar mor kounnaret,
'Kreiz youhadennou an avel
Mouez ar ganol ouz ho kervel ?

Dre ma sklêrijenna 'l luhed
Dindan an neñvou koumoulet,
Gwelit war ar mor o tiroll
Du-hont eul lestr o vond da goll.

Na pebez anken d'an dud keiz
A zougg al lestrig en e greiz !
Gwech en donder ha gwech en neh,
Kaer o-deus stourm, ar mor vo treh.

War don : Bale Arzur

Martoloded, daoust ha lezel
A reot dirazoh da vervel
Ho preudeur keiz ouz ho kervel ?

Nann, a dra zur, rag en ho kreiz
E lamm hag e verv kalon Breiz
Dizaon bepred ha leun a feiz.

Breizad n'e-neus krenet bizkoaz ;
Ar riskl evid gwir a zo braz,
Ho kalonou zo brasoh c'hoaz I

Kerzit eta, kerzit afo
Da ziframma diouz ar maro l
Ho preudeur keiz : Dou' r'ho miro !

War don : En em goñsolit evid mad.

Pell, pell du-hont, me 'wel bagou
O nijal war ar gwagou¹
'Vel laboused war ar mor don :
Eet int dineh hag heb aon,
Eet int heb aon rag ar herreg
An dud a vor kaloneg.

Kerzit buan, kerzit, bagou,
Nijit war gern ar gwagou...
Dridit brema, dridit, tud keiz,
Setu ganeoh tud a Vreiz ;
Kanit : Enor d'an dud a vor,
Da vartoloded Arvor

---

¹ ar gwagou: ar gwagennou.

LABOUR AR MOR

D'am helenner-mad gwechall, an Ao. Breton.

Klevit ! dirollet eo war aochou Breiz
Ar barr-amzer, spouron an dud a vor
A rann kalon au intañvezed keiz
Hag a laz tad bugaligou Arvor.

E korn an tan ha prennet mad ho tor,
O tud eüruz a gomz, a gan dineh,
Soñjit, tud vad, soñjit en dud a vor
Hag er gwrazez o pedi er goueleh.

Ar mor a darz en-dro da Vreiz-Izel,
Trouzal a ra noz ha deiz heb ehan ;
En e gounnar e flastr, war ar rehell
Goloet a eon, eur baour-kêz bag vihan.

War gein kimmou, e-kreiz youh an avel,
Strakl ar gurun o krozal 'uz d'e benn,
An den a neuñv, a stourm, a glask gervel
Kerent, du-hont war an aot, en anken.

Teurel a ra eur griadenn doaniuz,
Galvadenn skiltr ar re zo 'vond da goll...
Med den na glev e-kreiz an trouz spontuz
Mouez braz kurun, avel, mor o tiroll.

Stourm, o ! stourm c'hoaz, bremaig 'deuio sikour !
Nann, dinerz eo ar hêz, n'hall mui herzel...
Sikour a deu... Siwaz ne 'z euz mui gour :
E strad ar mor ema o peur-vervel !

Gand ar mor braz setu greet e labour,
E labour kriz, ee labour a varo...
Gouel, intañvez, ha gouel, emzivad paour !
N'eus mui netra nemed peñse tro-dro.

O mor gouez, bremaig 'vezi tener ;
Greet da labour, paouez a ri tarza,
Ha da vouskan 'zavo klemmuz en êr
E-pad ma vo an noz sioul o koueza.

KAÑV AN DEN A VOR

War don : Tour Arvor (Barzaz Breiz).

- Lar din, petra welez du-hont - mordead,
War gein ar hoummou glaz o tond,
Lar din, war gein ar hoummou glaz,
Petra 'welez o tond d~all treaz¹ ?

- War gein kompez ar mor me 'wel - du-hont,
Poulzet gand eun êzenn avel,
Eur horv o tond hag eñ gwenn-kann
'Vel ar bann loar a gouez warnañ.

Na sioul e teu gand ar mor-red - na sioul !
Dem-noaz, e zaoulagad serret,
Dond a ra gand ar mor didrouz
Hen doug skañv 'vel eul labous.

Paour-kêz ! Da galon a dride - bremaig
Heb aon da vervel, te gane
O weled da vag o nijal
War gein ar mor braz o trouzal.

O weled he gwern o plega - 'l;anez
O weled he beg o troha
An tarz o virvi, gwenn 'vel lêz,
'Zo dit bremañ liñser ha bez.

Ar mor braz goude da laza - digar,
A zo 'vel glaharet brema²
Lared a ra eur bedenn gaon³
'Vit da ene zo eet d'anaon.

Huanadi ra giz eur vamm dener
O ouela d'he mab yaouank-flamm ;
Gand eur vouez meurbed truezuz
Az lusk en da hun peurbaduz.

Dindan bolz peohuz an neñvou - 'uz dit
Ar stered lugern 'vel goulou,

---

¹ treaz : trêz (distagadur Leon, evid ar rim).

² brema : bremañ : evid ar riml.

³ gaon (kaoñ) : kañv, evid ar rim.

'Vel ar goulou 'weler en-dro
Da japelig eun den maro.

Bez' int ivez evel eneou - kenvroiz
A zell ouzit euz an neñvou ;
Eneou an dud beuzet gwechall
A zell ouzit euz ar bed all.

Selaou pegen flour e vouskan - bep tu
An êzennig dit o ouela :
Ken flour neb leh na vez kanet,
Er baradoz ne laran ket.

Evel ar stered, an avel - ar mor,
Den yaouank, dit ive me ouel,
Hirvoudi 'ran gand da vamm baour
N'he-doa nemedout d'he sikour.

Deus gand ar mor, gand an êzenn - o ! deus,
Hag e pokim oll d'az korv yen :
Deus, den yaouarlk, hag 'vi beziet
Gand da dad eveldout beuzet.

Gand da dad e vezi beziet - mabig
'Vid hun en douar benniget,
Ha da vamm baour a deuy d'az pez
'Vid pedi ha gouela bemdez

EIL LODENN

AR VRO

BELA

D'An Ao. Bourgault-Ducoudray.

An deiz a darze war lein ar roz
Ha gand ar gliz glebiet he broz,
Gwisket ganti dillad kaer ar zuliou.
Bela 'gerze kempenn ha bliou
Dre ar wenojenn, war lez ar prad,
Leun a vouskan hag a hwez vad.

Ouz he gweled an evn mintiniad
'N e gan lare dezi : Deiz mad !
Hag ar bleun balan leun a hlizennig¹
A zave war o zrejennig²,
Hag ar sterig a lare 'n he boud :
« Deus da weled pegen kaer out »

« Da beleh, plahig », e houlenent,
« Ker mintin ez ez gand an hent ?
An oll a labour er mêziou tro-dro,
N'eus na pardon na gouel er vro,
Perig da vignon a zo du-hont :
Da beleh 'ta emaout o vond ? »

An êzenn glouar en eur dremen,
'N eur hoari gand he bleo melen,
Gand eur vouez klemmuz a lare : « Bela !
Klevet 'm-eus da vamm o ouela.
Plah, mar am hredezh, o ! deus en-dro,
'Vid ar hêriou, na deh da vro. »

Hogen ar plahig a gerz bepred,
Skañv hag herruz ne zelaou ket,
Na zelaou ket mouez an êzenn-avel
Na kan an evn ouz he gervel ;
En aner an dour a voud er prad
Hag ar bleuniou a daol c'hwez vad.

---

¹ leun a hlizennig : fazi. Leun a hlezenniouigou.

² idem: war zo zrejennouigou.

Aboe, 'uz d'an hent, an evn a wel
Pa dremen an êzenn-avel ;
Ar bleun balan, e-kreiz ar bod spern-gwenn,
Goustad, gand keuz, a stou o fenn ;
Hag an dour splann a red er yeot glaz
N'ehan bouhal : « Allaz ! allaz ! »

KENTA DOAN

D'an Aotrou Cadic ha da Barrez Vreton Pariz.

War don : Silvestrig (Bourg.-Ducoudray).
Pe : *Ar re unanet* (Barzaz Breiz).

Marh-tan ar gêr vraz a youh youhadennou skiltruz
Ha peurhreet e redaden, gand e zaoulagad ruz
E sell heb flach dirazañ hag e gov houarnet
'Vel skuiz gand an hent a hwez e alan entanet.

Demgollet e-touez an dud a zislonk ar hirri
Hag en em skuill tro-war-dro 'vel merien o virvi,
Eur Vreizadez a ziskenn, koant dindan he hoof gwenn,
Lent rag d'he digemeret ar plahig n'he-deus den.

Diouz abardaez¹, ar gêr vraz en em led dirazi
Gand kirri o ruill bepred, tud leun a gerfidi,
Tier uhel tro ruiou ledan hag hir divent
Ha staliou kran o luhi reñket bep tu² d'an hent.

Ha souezet ar plah yaonank a gerz, a gerz bepred
Heb goud da beleh ez a hag an noz a zired :
Eur horn a gleuz 'n he halon hag en em zil eun doan
Doan deiz kenta tremenet, ar vro pell, an-unan³.

Ar plah a gerz he-unan ! Kerkent eun diñsadenn⁴
A nij sklintin dreist an trouz, o hervel d'ar bedenn,
Ha diohtu kalon ar plah da lammed en he hreiz.
Kaoud a ra dezi kleved moueziou kleier a Vreiz.

Du-hont, e strad an iliz, 'vel yen en he brazder
Gand kalz goulou⁵ war elum e lugern an aoter ;
Eur beleg 'bign er gador hag a lenn pedennou
Hogen siwaz ! ar plahig ne gompren e gomzou.

He yez ker c'houek ha ken dous ne gomzer ket amañ ;
An hanter euz he ene a zant pell-pell bremañ

---

¹ Diouz an abardaez.

² reñket a bep tu.

³ Doan an deiz kenta tremenet, he-unan, pell diouz ar vro.

⁴ eun tinterez.

⁵ kalz gouleier.

Hag he fenn tre he daouarn, ar plah nij a spered
'Vid pedi 'n he iliz koz ken sioul 'kreiz ar vered.

WAR ZAO !

D'an Ao. Roudaut.

Lar din, petra rees-te, Breizad,
E-pad ma youhed : « Argad ! »
E-pad ma youhe an dud fall :
« Brezel d'an lliz !, e Bro-Hall ?
Lar din, petra rees-te, Breizad,
E-pad ma youhed : « Argad ! »
'Vel va bro Vreiz, me oa *atao*,
Sonn ha stard, me oa *war-zao*.

Ar roh morse ne bleg e benn,
Morse ne bleg an dervenn ;
E-kreiz kounnar ar gwall-barrad,
Roh ha dervenn a zalh mad.
Ar roh morse ne bleg e benn,
Morse ne bleg an dervenn,
Hag evelto, me vez *atao*
Sounn mad va fenn ha *war-zao*.

Piou a oar stourm 'vel ar Breizad
Pa vez deut poent ar stourmad
Ar Breizad ne deho biken ;
Piou 'deh ? an trubard hebken.
Piou a oar stourm 'vel ar Breizad
Pa vez deut poent ar stourmad ?
Eur gwir Breizad a vez *atao*
E-kreiz an emgann *war-zao*.

Va dorn, krog mad en eur penn-baz
Me n'on bet trehet biskoaz ;
Kroaz va Doue war va halon,
Biskoaz me n'am-eus bet aon.
Va dorn, krog mad en eur penn-baz,
Me n'on bet trehet biskoaz :
Leal ha gwirion, me vez *atao*,
'Neb¹ ar gaou, me vez *war-zao*.

Me 'gar va Bro, me 'gar va Breiz,
Me gar he yez hag he feiz ;
Ouz an neb 'ray dezi brezel

---

¹ Eneb ar gaou

Me 'stourmo beteg mervel.
Me 'gar va Bro, me 'gar va Breiz,
Me 'gar he yez hag he feiz ;
'Vid lhe difenn, me vez *atao*,
Evel va zadou *war-zao*.

Pa vezo deut pred ar maro,
Dispont, dineh, me 'varvo ;
Bebet am-mo e gwir gristen,
Mervel a rin heb anken.
Pa vezo deut pred ar maro,
Dispont, dineh, me 'varvo,
O so~jal e vo Breiz *atao*,
E vo Breiz bepred *war-zao*.

MOUEZIOU TRAMOR

*Da Jaffrennou-Taldir.
War don : Bro goz ma zadou.*

N'eh-eus-te klevet o sevel enr vouez kreñv
Evel mouez eun êl difennour euz an neñv,
Evel mouez eur hoar o pedi 'vid he c'hoar ?
Klev... an hekleo c'hoaz a lavar :

Ehanit ho prezel direiz !
Keit ma lammo kalon 'n he hreiz
Brezoneg vo komzet e Breiz.

Deut eo beteg ennom galv braz Breiz-lzel
O klask mired he yez barnet da vervel,
Hag o kleved he galv e savom on mouez
Da houlen eviti truez.

Ar yez 'vennit mouga eo yez on zadou¹
Hag on yez ive, ar gwell euz on madou :
Breudeur om a-ouenn, ni Bretoned Tramor,
Da Vretoned mahet Arvor.

Hag aon e rafe deoh ar vugaligou,
Evid mired outo komz yez o zadou,
Ar yez deut dezo a rumm da rumm, dinamm
A zeskont war barlenn o mamm ?

Evid gwaska Breiz pe zroug he-deus-hi greet
Gand he sae brug, lann ha balan alaouret,
Na sioul e hune Breiz war lez ar mor glaz !
Daoust d'he gened 'tiñsit² he glaz ?

Gand son an delenn, ar Varzed koz gwechall
A lakee penn-da-benn ar Vro da dridal,
Hag o han a ree kared da vibien Breiz
Kement 'zo gwir, kaer, leal ha reiz.

Roet ganti frankiz an amzeriou gwechall
Na didrouz 'oa Breiz, he dorn e dorn Bro-Hall !
N'eus mui 'med eur Vamm-Vro, ha 'vid he gwiriou

---

¹ on zadou : kemmadur yez Treger.

² e tiñsit : e lakait da dantal.

Gwad Breiz a red a-boulladou.

Breiz ro deoh he gwad, 'vel deh hen roy warhoaz ;
Ouspenn he gwad, petra houllit outi c'hoaz ?
Mervel pe beza sklavour hiviziken ?
Breiz sklavour ! biken, nann, biken !

Daoust d'an amzer da veza rust ha garo,
Lakit evez, rag Breiz n'eo ket c'hoaz maro
Na dare da vervel ; 'vid en em zifenn
Setu savet ganti he fenn.

Pa grog enno tangwall ar vuaneged,
Ar Vretoned zo spontuz hag heb truez ;
Diwallit na glevfet 'kreiz youh : Tan ha tir !
Trouz skiltruz ar hlezeier dir.

D'AN DUD A GALON

D'an Ouest-Eclair a gar hag a zifenn Breiz.

Eur bloaz a deh, eun all 'zired,
Heb ehan 'tremen tud ha traou ;
Eun dra hebken a jom bepred :
Ar wirionez 'eneb ar gaou.

Brezel a zo bet a-viskoaz
Etrezo war dachenn ar bed,
Kriz eo bet deh, kriz 'vo warhoaz :
Na dihan, na truez ebed.

Ar wirionez a zo gwasket ;
Ar gaou a ren gand mil mevel,
Daoust d'e halloud na dreho ket :
Ar wirionez ne hall mervel.

Deom 'ta, tud a galon, d'argad !
Ar wirionez a zo ganeom ;
Ha mar deo red, skuillom or gwad,
A-raog bepred ! an treh 'vo deom.

Ha te, gadour yaouank, dalh mad.
Na kaer out bet ! Na kalon Breiz !
Pa renes heb aon ar stourmad,
A dride laouen en he hreiz¹ !

Dleour da zen, kerz en da roll,
Dalh sonn banniel ar wirionez
Ha sonn da benn dirag an oll :
Enor d'an dud a stourm ganez !

E kement korn a zo er vro,
Kerz ha galv evid kann warhoaz !
Ra vo klevet da vouez tro-dro,
Dihun ar re a gouskfe c'hoaz.

Breiz adsavo gand he oll hloar ;
Ha da hedall deiz ar gounid,

---

¹ a dride e kalon Breiz.

Gand anaoudegez, hi lavar :
« Gadour yaouank, mil bennoz dit. »

AN NERZ A DREH AR GWIR

Da Vreiziz, mignoured ar frankiz.

On enebourien a zo treh ;
Evid trehi o-deus mahet,
Mahet o-deus gand nerz o breh.
Ha leal ha gwir, o-deus nahet.

Laret o-deus : « Ni ar hreñva !
Or bolontez eo al lezenn :
Plegit ho chouk en eur leñva,
Nemed deom-ni, frankiz da zen ! »

An displealded, a-wel d'an oll,
En em zispak heb mez ebed.
Hag an nerz d'he heul e tiroll
'N eur deurel eun disfi d'ar bed.

En eur greña war o diouharr
Nag e tired tud, sklavonrien,
'N em daol a-stronk-korv d'an douar
'Vid azeuli an nerz o ren.

O weled n'haller diarbenn
Eur ger malloz deu d'ar genou...
Den leal hag eün, distro da benn,
Dihalloud, skrign da jadenou.

Sko, sko, ken n'halla mni da vreh,
Mevl ar gaou, gwask, ha sko c'hoaz,
Ganez an nerz, dit eo an treh,
Peurlaz hirio 'vid ren warhoaz.

Taol deom dismegañs ouz on tal :
Ereet, n'hallom en em zifenn,
Mez ni 'jomo rag da chatal.
War-zao bepred ha sonnn on fenn¹ !

Stourmet on-eus an emgann mad ;
N'eo ket kolletpeb tra, 'vid gwir ;
Chom ra ganeom goud' ar stourmad
Karantez didrehuz or gwir.

---

¹ on fenn : kemmadur yez Treger.

GWIR VRETONED

D'ar veleien, lamet diganto o fae evid komz brezoneg.

Pa dreh an nerz displeal ha droug,
Pa gas d'an harlu pe d'ar groug,
Gwaz d'an hini, e leh tevel
Ha stoui e benn, a gred sevel
Ha krenn dirazañ lavared :
« Se n'eo ket mad, se na ri ket ! »

Breiz, kaloneg a-walh out bet
'Vid rei ar skwer vad-se d'ar bed ;
Enor dit ha d'az mibien ter¹
A reaz gand o horv enr voger
En-dro da wragez dihalloud :
Hogen, gwaz dit ,rag barnet out !

Dit 'vel d'an oll vo greet bale,
Ha bale stard ha dizale.
Kloza mad a rees en da greiz
Teñzoriou dibriz, yez ha feiz :
Setu emaer krog d'o difrarnm
A-daol lezenn, ha tamm dre damm.

On beleien, gwir vignoned
Feiz ha yez koz ar Vretoned,
Dre na blegont 'vel sklavourien
Da hoant direol ar waskerien
A wel diframm o feadra,
A wel laerez o zamm bara.

Laerez, 'vid gwir, nag eur pezh kaer
Ker stank eo bremañ beza laer !
Med on beleien n'o-deus aour
Hag o nebeud, nebeud ar paour,
Heb stanka yalh on renerien
Ne lardo kov ar waskerien.

Med gand or beleien laeret
Ni a lodenno, mar bez red,
Ni a ranno, a galon vad,

Bet¹ on diveza genaouad ;
Gand-se, pell c'hoaz, 'n on ilizou,
Ni glevo komz yez on zadou.

---

¹ Bet' : beteg.

TEIRVED LODENN

SONIOU

HUNIT, VA BUGEL

D'ar barz Loeiz Herrieu.

Hunit, hunit, va bugel,
Sioulig en ho kavell ;
Serrit kloz ho lagadig,
Hunit en ho kavellig,
Hunit, va bugel.

Setu an noz o koueza,
Al loar en neñv o para :
Pa deu an noz, va bugel,
Eo red kousked er havell,
Hunit, va bugel.

Debret mad ganeoh ho koan,
Grit dodo, va mab bihan,
Grit dodo buan d'ho mamm,
Hunit ken a vo deiz splann,
Hunit, va bugel.

N'eo ket brao 'vid eur bugel
Mouzad 'vel-se 'n e gavell ;
Tavit, tavit da wihal
Pe ho mamm deho raktal,
Hunit, va bugel.

Hag ar bleiz du euz ar hoad
A ziredo deoh timad,
'Vid ho kerhad a-dra-zur
Ma teu da houd n'oh ket fur,
Hunit, va bugel.

Tadig, grit dao d'ar bleiz du,
Grit dezañ mont kuit diohtu ;
Bleiz fall, red kuit d'an daoulamm,
Ar bugel vo fur d'e vamm,
Hunit, va bugel.

Eet eo ar bleiz d'an daoulamm,
Ar bugel 'zo fur d'e vamm ;
Serret kloz e lagadig,
Na koant eo ar bugelig,
Hunit, va bugel.

Al labous en e neizig,
'Kichenn e vamm an oanig,
'N em ro da gousked didrouz :
Hunit, va bugel.

Huñvreit d'ar bokejou
'Vez dastumet er prajou,
D'al laboused o nijal,
D'an êled ouz ho tiwall,
Hunit, va bugel.

Ha pa deuiio ar mintin,
Goustadig, 'n eur vouc'hoarzin,
Demzigor ho lagadig,
C'hwi zihuno, bugelig,
Hunit, va bugel.

Ha neuze d'ho talig gwenn,
Glan evel eul lilienn
Ho mamm a boko laouen
Hag e teuot war he barlenn,
Hunit, va bugel.

Hunit, hunit, va bugel,
Sioulig en ho kavell ;
Serrit kloz ho lagadig,
Hunit en ho kavellig,
Hunit, va bugel.

SON

- Va mab, d'az tervez, a gredan
N'en em hellez ket evid mond¹ ;
Hed an deiz, tro bodou spern glan
Ne rez nemed ha mond ha dond.

- Mamm, 'n eur dremen 'rez ar bodou
E welan daoulagad lirzin,
Daoulagad glaz pa 'z an e-biou
Tener ouzin o vouc'hoarzin.

- Genaoueg ! Louzaouen ar groaz²
Deut dezi ar houlz da vleunia !
N'eh-eus gwelet netra biskoaz ?
Krog en da bigell 'vid poania.

*

**

- Va mab, er park 'liez me da wel
Digor braz ganez da henou
Ha da skouarn war-zu an avel
E giz eun dieguz³ o selaou.

- Mamm, ouz greun dizeh an douar
Pa darz an heol skeduz e dal
E teu gand an êzenn glouar
Eur vouez flour a ra din tridal.

- Genaoueg ! Evned eo 'glevez
O kana 'n eur ober o neiz ;
Te, Job paour, plant kaol gand evez
Heb selaou a-zehou nag a-gleiz.

*

**

-